

Õiguskantsler

Villu Kõve
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 27.03.2026 nr 5-26-16/3

Meie 20.04.2026 nr 9-2/260838/2603304

Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-26-16

Austatud Riigikohtu esimees

Küsisite õiguskantsleri arvamust põhiseaduslikkuse järelevalve asjas, mis puudutab kinnises vanglas karistust kandvate kinnipeetavate ligipääsu Maksu- ja Tolliameti, Justiits- ja Digiministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ning Eesti teabevärava eesti.ee veebilehtedele.

Põhiseaduslikkuse järelevalve algatas Tartu Halduskohus, tunnistades Eesti Vabariigi põhiseadusega (PS) vastuolus olevaks:

1) vangistusseaduse (VangS) § 31¹ esimese lause (alates 01.08.2019 kuni 31.03.2024 kehtinud redaktsioonis) osas, milles see välistas kinnises vanglas karistust kandva kinnipeetava ligipääsu Maksu- ja Tolliameti, Justiitsministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ning Eesti teabevärava eesti.ee veebilehtedele, välja arvatud e-teenuseid puudutavas osas;

2) VangS § 31¹ lõike 1 (alates 01.04.2024 kehtivas redaktsioonis) ning justiitsministri 30.11.2000. määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ (VSKE) § 52¹ lg 1 (alates 31.03.2024 kehtivas redaktsioonis) osas, milles need välistavad kinnises vanglas karistust kandva kinnipeetava ligipääsu Maksu- ja Tolliameti, Justiits- ja Digiministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ning Eesti teabevärava eesti.ee veebilehtedele, välja arvatud e-teenuseid puudutavas osas.

Nõustun halduskohtu otsuses nr 3-23-187 esitatud põhjenduste ja järeldustega. Asusin varem sarnases põhiseaduslikkuse järelevalve asjas (nr 3-18-477) [seisukohale](#) (vt eeskätt lk 2–6), et VangS § 31¹ on PS § 44 lõikega 1 vastuolus. Olen samal arvamusel ka käesolevas asjas. Samad on ka argumendid, mistõttu neid siin uuesti lahti ei kirjuta.

Kokkuvõtvalt: Maksu- ja Tolliameti, Justiits- ja Digiministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ning Eesti teabevärava eesti.ee veebilehtedel avaldatav teave kajastab riigiasutuste tegevust ja on mõeldud üldiseks kasutamiseks. Sellise teabe saamine on igapäevane põhiõigus. Veebilehed on praegu peamine kanal, mille kaudu riigiasutused üldsusele teavet jagavad. Teabenõudega veebilehel oleva info küsimine ei ole kinnipeetava jaoks lihtne ega tõhus ning võib talle kaasa tuua märkimisväärset rahalist kulu. Asutustele võib aga selliste teabenõuete täitmine (suuliselt või kirjalikult) kujuneda liialt koormavaks.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Vaidlusaluste veebilehtede kaudu (ja ka teiste riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste veebilehtede kaudu) saaks kinnipeetav olla kursis vanglavälise eluga. Neil veebilehtedel avaldatud teave aitab tal mõista ühiskonnas toimuvat ja annab talle tänapäeva e-riigis hakkamasaamiseks vajalikke teadmisi. Seega aitab sellisele teabele juurdepääs kaasa kinnipeetava taasühiskonnastamisele, sujuvale vabadusse naasmisele ja õiguskauale elule vabaduses, mis on vangistuse eesmärgid (VangS § 6 lg 1).

Ühiskonna turvalisus on väga kaalukas hüve, ent vaidlusalustele veebilehtedele juurdepääsu piiramine ei ole mõeldukas vahend selle hüve saavutamiseks. Tänapäeva tehnoloogia võimaldab kinnipeetavate interneti kasutamisele kaasnevaid ohte küllalt tõhusalt maandada. Seda kinnitavad nii teiste riikide kogemused kui ka Eesti vanglate praktika: kinnises vanglas on kinnipeetavatele antud ülimalt piiratud juurdepääs VSKE § 52¹ lõikes 1 loetletud veebilehtedele.

Turvariske võivad aidata maandada ka korralduslikud meetmed. Varem said kinnipeetavad neile mõeldud arvuteid kasutada taotluse alusel. Kuigi nüüd aetakse igapäevaasju (nt e-poes ostude tegemine, vanglale taotluste esitamine, videokohtumised jne) eluosakondades vabalt kättesaadavates ja kinnipeetavatele seadistatud tahvelarvutites, on vanglate eluosakondades senimaani ka ruum(id), kus on statsionaarsed arvutid.¹ Seetõttu ei ole välistatud näiteks selline lahendus, et vaidlusalustele veebilehtedele tagatakse ligipääs statsionaarses arvutis kinnipeetava taotluse alusel. Selline korraldus annaks vanglale parema ülevaate sellest, kes ja millal neid veebilehti külastas, ning eeldatavasti oleks ka lihtsam kontrollida võimaliku väärkasutuse kahtlusi.

Selleks et luua vanglas vaidlusalustele veebilehtedele ja ka laiemalt internetile turvaline juurdepääs, tuleb teha kulutusi. Kui need kulud jäetakse kandmata, võib see viia hoopis ühiskonna turvalisuse vähenemiseni. Vanglas viibivate inimeste digitaalne mahajäämus suurendab lõhet nende ja ühiskonna vahel. Ühiskonnast võõrandumine suurendab omakorda kuritegude kordumise riski. Tuleb arvestada, et ühiskond peab kandma kinnipeetavate korduvate vangistuste kulusid². Seega tuleb vaidlusalustele veebilehtedele ja ka laiemalt vanglas internetile ligipääsu võimaldamisega kaasnevate kulude hindamisel arvestada mitte üksnes vahetat rahalist kulu, vaid ka pikemaajalist mõju ühiskonna turvalisusele ning korduvvangistusega seotud kulusid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8415
Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee

¹ Vt nt õiguskantsleri [2024. aastal Viru Vanglasse tehtud kontrollkäigu kokkuvõtet](#), lk 10.

² Justiits- ja Digiministeeriumi õiguskantsleri nõunikule edastatud andmetel oli 2026. aastal arvestuslik kulu kinnipeetava kohta 3693 eurot kuus.